

Národní parky v právních souvislostech

JUDr. Jana Marečková

3.4.2023

Ochrana přírody a její ústavněprávní kořeny

- Právo na příznivé životní prostředí – materiální pravda
- Právo na pravdivé, úplné a včasné informace o životním prostředí
- Ochrana zděděného přírodního bohatství

Nový fenomén:

Nikdy se neřešilo, že zákonná úprava, která má naplňovat ústavní práva, by mohla být tou, která životní prostředí ničí, tedy jde přímo proti jejich obsahu.

Dosavadní spor v otázkách ochrany přírody se vedl mezi tím, v jakém rozsahu ve jménu veřejného zájmu, omezit či neomezit ústavní práva občanů či práva obcí.

Ochrana přírody a její ústavněprávní kořeny

- **Pl. ÚS 18/17** - nález Ústavního soudu, který posuzoval ústavnost novely 123/2017 Sb.
- vychází z toho, že se jedná o zákon, který má chránit přírodní bohatství, k naplnění uvedeného zájmu je určitá míra omezení základních práv a svobod nezbytná.
- vychází z toho, že se jedná o názorový spor mezi obcemi, občany, podnikateli a ochránci přírody, kteří chtějí, aby příroda bujela bez doteku lidské ruky
- veškeré pojmy, které jsou navrhovateli považovány za příliš obecné a přirozenost, přírodní apod. – jsou dle názoru US pojmy, jejichž obsah je možné vyložit v rámci aplikace práva
- zonaci shledává za způsobitou nevhodně/nešetrně omezit práva občanů – připouští budoucí soudní přezkum
- omezení svobody pohybu – váží pouze na klidová území
- **v případě zásahu do veřejných subjektivních práv či veřejných zájmů poskytuje právní řád řadu efektivních prostředků ochrany.**
- **jejich výčet však není US přezkoumáván**

Právo na příznivé životní prostředí a zásadních dokumentech ochrany přírody

- Zonace
- Zásady péče
- Návštěvní řád
- Klidová území

Zonace a její úskalí

- zonace – žaloba Jihočeského kraje proti rozhodnutí Rady NPŠ – v mezidobí vydána vyhláška o zonaci – na úrovni ÚS žaloba zamítnuta z důvodu formálního – dle jejich názoru se napadá vyhláška
- **zonace – správní proces, musí být vyhodnocení, vyhodnocení detailní pro zařazení do zón ochrany, požadavek na současné projednání zásad péče - pečuje se v zónách ochrany**
- **Úsilí přineslo cenné informace** – Nejvyšší správní soud uvedl, že se stěžovateli souhlasí v tom, že realizace zonace prostřednictvím vyhlášky ministerstva neumožňuje tak vysoký standard účasti veřejnosti jako v případě, že by se tak dělo například formou opatření obecné povahy.
- se stěžovateli se lze ztotožnit i v tom, že zonace svou povahou odpovídá opatření obecné povahy než právnímu předpisu, neboť vymezuje konkrétní území, pro něž zákon o ochraně přírody a krajiny stanovuje určitý právní režim, a současně dopadá na obecně vymezený okruh adresátů.
- ÚS v závěru odmítajícího usnesení - s ohledem na provedení zonace podzákonným právním předpisem se sice dotčena osoba nemůže domáhat zrušení napadené vyhlášky či příslušných ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny přímo, **může tak nicméně učinit společně s ústavní stížností podanou ve věci, v níž by tato právní úprava byla použita, a to včetně argumentace o formě jejího vyhlášení – to je forma podzákonného právního předpisu**
- **již podána žaloba v konkrétní věci – zároveň návrh na zrušení formy vyhlášky – tedy stále trvá argumentace neústavností použité právní formy – porušení práva na spravedlivý proces**

Zásady péče a jejich úskalí

- základní dokument ochrany přírody
- na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu ekosystémů národních parků a jejich ochranných pásem stanoví rámcové zásady péče nezbytné pro zachování nebo zlepšení stavu předmětů ochrany národních parků
- zásady péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody
- rozsah právního přezkumu?
- námítky odborné

Rada NP – ústavní princip ochrany územní samosprávy

- podvod na obcích
- opakovaně judikováno - pouze iniciativní a konzultační orgán, nelze jeho rozhodnutí soudně přezkoumat

Právo na spravedlivý proces

- trojjediná funkce Správy NP
- soudní přezkum – možný u zásadních dokumentů ochrany přírody
- u konkrétních zásahů vlastně vůbec možný není (protipožární opatření, dosazování do přírodě blízké...)
- **chybí standardní přezkumné mechanismy**
- zonace – je způsobilá na zrušení z důvodů ústavněprávních závad – pouze přes zákonodárce či přes konkrétní správní řízení
- proč bychom měli před US uspět? - již jsou zkušenosti

Ochrana přírody a její ústavněprávní kořeny

Národní parky žádné příznivé životní prostředí nevytváří, naopak popírají hlavní ekosystémovou funkci živého vzrostlého lesa jako nenahraditelného tvůrce klimatu !!!!!!!

Krize právního státu

- Právní úprava národních parků a způsob její aplikace ukazuje obrovskou krizi právního státu, neboť tato právní úprava porušuje veškeré jeho základní parametry a to SKRYTÉ!!!
- při vlastní tvorbě právní úpravy - nesystémová forma odklonu od ochrany hodnot k ochraně přírodních procesů, odklon od zavedených forem péče k praxi neprověřeným způsobům, aniž by byla zpracována analýza rizik a právní úprava obsahovala mechanismus jejich vyhodnocování - tzv. šlápnutí na brzdu
- princip přírodních procesů a jejich ochrana – právní úprava fakticky zbavila správní orgán odpovědnosti za škody - ničit les je dovoleno - zákon o odpovědnosti státu za nezákonné rozhodnutí a nesprávný úřední postup je doslova „vyoutován“
- Zásadní dokumenty ochrany přírody - nemají svůj přezkumný proces - soudní přezkum - stavební kámen porevolučního správního soudnictví - porušení práva na spravedlivý proces

Krise právního státu

- to, co má být předmětem dokazování, je součástí zákona natvrdo – ochrana přírodních procesů
- vyjmutí lesů v národních parcích ze systému zákona o lesích - les je tímto zákonem chráněn a je pokládán za nezbytnou složku životního prostředí
- ze správního orgánu se stal hospodář v lesích, **který je fakticky beztrestný** - uloží sám sobě pokutu? Bude sám na sebe přísný, jako je na jiné subjekty? Judikatura NSS - tato trojjediná funkce Správ je považována za nastavení, které má potenciál bránit právu
- není zřejmé, kde vystupuje jako správní orgán a kde jako hospodář v lesích
- odchodem Lesů ČR z péče o les – zmizela dostatečně silná **odborná názorová pluralita**, která chybí při tvorbě zásadních dokumentů ochrany přírody
- správy sice zaměstnávají lesníky - nelze nahradit praxi zavedené lesnické organizace, která umí dělat ve hmotě

Krise právního státu

- vyjmutí lesů v národních parcích ze systému zákona o lesích - les je tímto zákonem chráněn a je pokládán za nezbytnou složku životního prostředí
- pouhá existence odborné diskuse či jakékoliv diskuse je považována za náhradu **nalézání principu materiální pravdy a běžného procesu dokazování** - jsou schopni zákonodárci zvolit správné řešení v vysoce odborných otázkách?
- činnosti Správ jako takové jsou netransparentní, nepřezkoumatelné a nepredikovatelné - princip legitimního očekávání
- nepřezkoumatelnost zásadních dokumentů ochrany přírody

Klimatická funkce lesa

- řada studií, přímých měření a zkušenosti z různých částí světa – viz prezentace doc.Pokorného
- v ČR popírána
- přitom je to podmínka života na planetě Zemi
- manipulace s daty? – neeviduje se zřejmě přesně a také se neeviduje rozdíl mezi vzrostlým lesem a lesy, které ještě nemohou plnit své mimoprodukční funkce, zřejmě jsou do těchto dat zahrnovány i tzv. lesní pozemky bez lesa – šlendrián opět vede k chybnému závěru, že ztráty lesa nemají vliv na globální klima
- ztráta 2 000 mil ha lesů za posledních 20 let – nejrychlejší odlesňování
- přicházíme o 50% stabilizačního efektu lesů na klima planety Země

Jsme na Titanicu?

- **ANO JSME !**
- **VEŘEJNOSTI JE ZATAJOVANÁ FUNKCE VZROSTLÉHO LESA JAKO TVŮRCE KLIMATU!**
- **Od odpovědnost orgánů ochrany přírody v NP a při nastavování koncepce ochrany – je potlačena,**
- **využívá se pouze jeden vědecký zdroj, nejsou nastavené právní procesy pro nalézání pravdy**
- **mizí profesionalita a vysoká odbornost, která v těchto otázkách je nezbytná**
- **způsob řízení národních parků a péče o lesní ekosystémy v národních parcích jsou neudržitelné, protože zcela popírají hlavní ekosystémovou funkci živého vzrostlého lesa jako nenahraditelného tvůrce klimatu.**
- **Jedině vzrostlý živý les díky své unikátní funkci stabilizuje klima výparem vody, který je zásadním procesem tvorby klimatu a podmínkou přísunu vlhkého vzduchu od oceánů do kontinentů.**
- **Jedině funkční vzrostlý les v dostatečně masivní územní síti je schopen udržet příznivé životní prostředí pro naše občany.**

Jsme na Titanicu?

- **ANO JSME !**
- **OBĚŤ, KTERÁ JE PŘINÁŠENA ZNIČENÝMI LĚSY v NP, MÁ NÁS UPOZORNIT NA TO, ŽE JSOU PODSTATOU ŽIVOTA NA ZEMI, A ŽE MÁME ZMĚNIT SMĚR!**
- **ŽÁDNÁ KLIMATICKÁ OPATŘENÍ SMĚŘUJÍCÍ NA CO2 NEPŘINESOU ZMĚNU V OTEPLOVÁNÍ PLANETY - PROTOŽE CO2 NENÍ JEHO PŘÍČINOU**

KŘIVOKLÁTSKO

- naše záchrana nebo nová oběť?
- vidíme, jak to bylo na začátku
- území se zachovalými lesy, pestrá příroda,
- národní přírodní rezervace
- území se vyvíjí jako oblast pro přírodu a lidi
- **vše díky péči člověka**
- nátlak ze strany MŽP, manipulace s pravdou
- v případě vyhlášení NP – přímé ohrožení sousedních lesů

JAK DÁL?

- zastavit okamžitě vyhlašování nových NP
- přijmout v rámci stávající legislativy ochranu vzrostlého lesa jako nenahraditelného tvůrce klimatu a tomu se věnovat s největší péčí a snahou
- nastavit odpovědnost
- převést hospodaření v lesích v NP ze Správ NP například na specializovaný lesní závod Lesů ČR, který bude k tomuto vytvořen
- o lesy v NP musí začít pečovat skuteční profesionálové
- změnit způsob řízení v NP - posílit práva obcí, zástupci dalších státních organizací, vyloučit vědce
- změnit definici NP
- nastavit jeho fungování na tradiční formy činnosti správních orgánů

Děkuji za pozornost!

- Chceme stavět solární a větrné parky a už by bylo na čase vybudovat národní park, jehož lesy budou naší páteří klimatických lesů – vskutku přirozený způsob tvorby a stabilizace klimatu!